

Podsumowanie wyników badania *Warunki materialne żołnierzy zawodowych*

Informacje o badaniu

Diagnoza warunków materialnych żołnierzy zawodowych jest badaniem długofalowym, realizowanym przez Wojskowe Centrum Edukacji Obywatelskiej w cyklu rocznym. Przeprowadzono je w drugiej połowie marca 2015 roku w jednostkach i instytucjach wojskowych reprezentujących wszystkie rodzaje sił zbrojnych. Badanie miało charakter reprezentacyjny, tzn. ograniczało się do części populacji żołnierzy aktualnie pełniących zawodową służbę wojskową. Respondenci zostali wyłonieni do badania w drodze losowania warstwowego, połączonego z doborem kwotowym proporcjonalnym. W analizach uwzględniono 659 kwestionariuszy ankiet wypełnionych metodą audytoryjną.

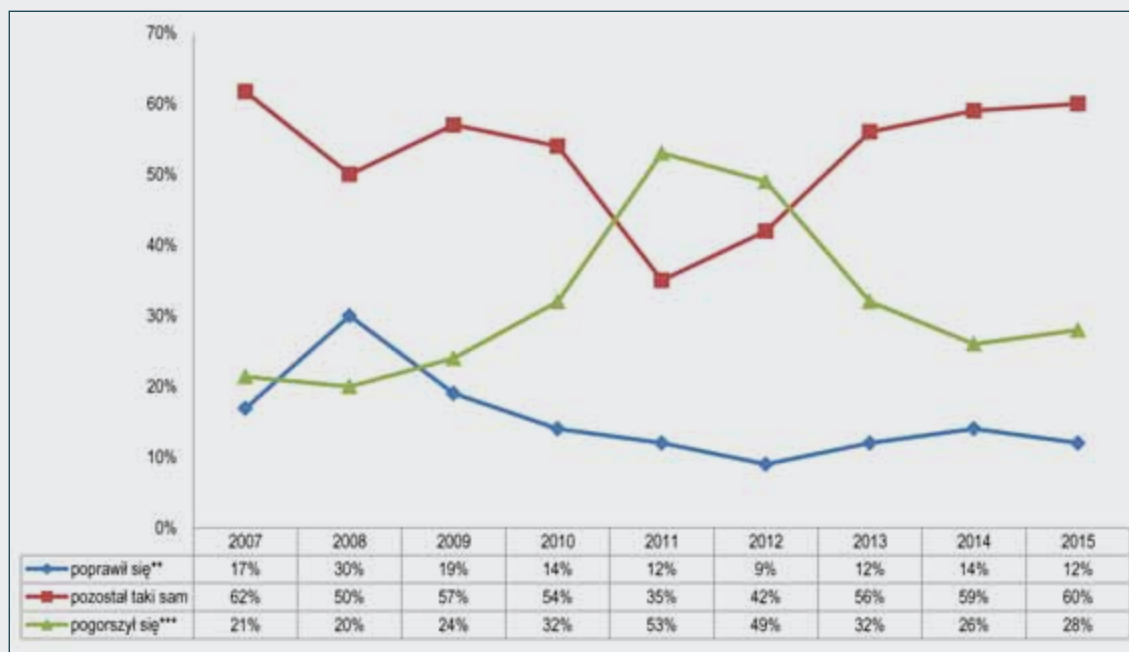
Podsumowanie

Tegoroczny sondaż wykazał, że nastroje społeczne żołnierzy zawodowych na tle sytuacji materialnej utrzymują się na względnie stałym poziomie. W porównaniu do wcześniejszych badań nie odnotowano znaczących wahań ani w kierunku pozytywnym, ani negatywnym, a uzyskane wyniki można podsumować następująco:

- Żołnierze zawodowi częściej pozytywnie niż negatywnie oceniają warunki materialne swoich gospodarstw domowych. W większości postrzegają je ambiwalentnie jako ani dobre, ani złe. Choć prognozy-pesymistyczne nadal dominują nad optymistycznymi, to umacnia się trend przewidujący zachowanie finansowego *status quo* w perspektywie kolejnych 2–3 lat.

- Większość żołnierzy zawodowych ocenia, że w porównaniu z rokiem 2014, standard życia ich gospodarstw domowych nie uległ zmianie (60%). Odsetek krytycznie oceniających tę zmianę (28%) przewyższył dwukrotnie odsetek wypowiadających się pozytywnie (12%).

Wykres 1. Porównując z rokiem 2014*, jakiej zmianie uległ standard życia w Pana(i) gospodarstwie domowym?¹



* W poprzednich badaniach odnoszono się do roku poprzedzającego realizację badania.

** Suma kategorii „znacznie się poprawił” oraz „raczej się poprawił”.

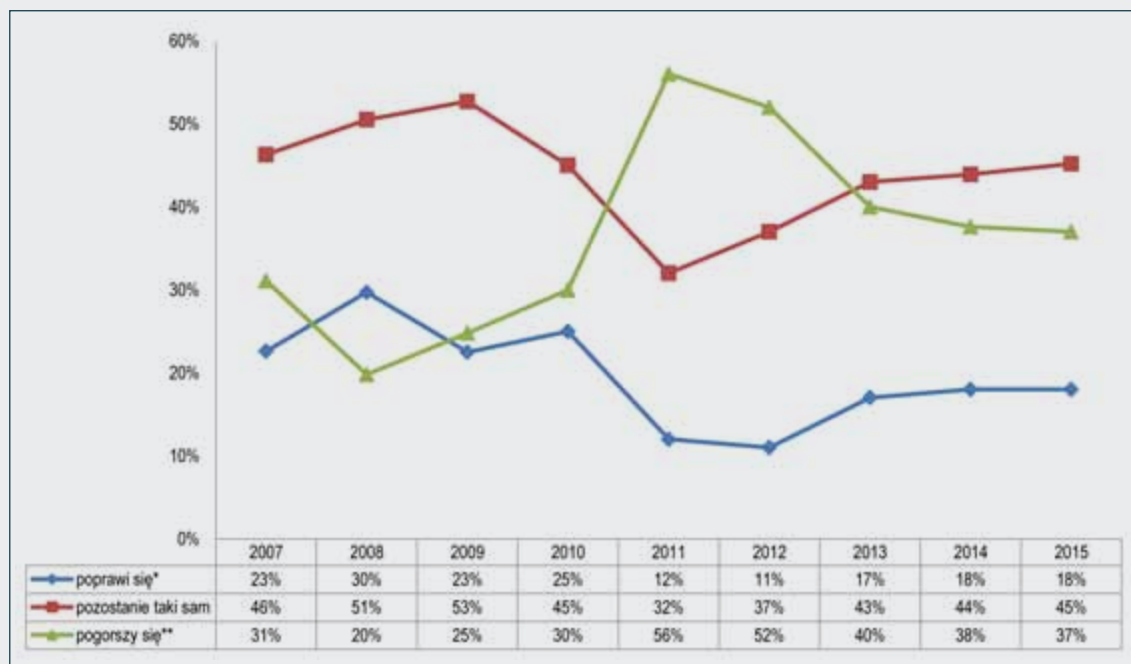
*** Suma kategorii „raczej się pogorszył” oraz „znacznie się pogorszył”.

Opracowanie własne na podstawie: A. Orzyłowska, *Warunki materialne żołnierzy zawodowych*, sprawozdania z badań z lat 2007–2011; A. Orzyłowska, K. A. Pietrak, *Warunki materialne żołnierzy zawodowych*, sprawozdanie WBBS/WCEO, czerwiec 2012 r., A. Orzyłowska, *Warunki materialne żołnierzy zawodowych*, sprawozdanie WBBS/WCEO, czerwiec 2013 r., M. Baran-Wojtachnio, J. Branicka, *Warunki materialne żołnierzy zawodowych*, sprawozdanie WCEO, czerwiec 2014 r.

- Od 2013 r. na podobnym poziomie utrzymują się prognozy dotyczące poziomu życia gospodarstw domowych. Umacnia się, zapoczątkowany w 2011 r., rosnący trend przewidujący zachowanie w ciągu 2–3 kolejnych lat finansowego *status quo*. Pogorszenie warunków życia prognozuje nadal ponad jedna trzecia badanych, a poprawę dwukrotnie mniej. Przewidywania badanych podlegały znacznym wahaniom na przestrzeni ostatnich lat. Widać wyraźnie, że do największych zmian doszło w roku 2011 i 2012, kiedy to prognozy pesymistyczne dominowały nad pozostałymi. Po tym okresie rozkład opinii powrócił do poprzedniego poziomu.

¹ W roku 2007 pytanie brzmiało: „Jakiej zmianie uległ obecny standard życia w Pana(i) gospodarstwie domowym w porównaniu z 2006 rokiem?” W kolejnych latach (2008–2010) pytanie brzmiało: „Porównując z 2007 (2008, 2009) rokiem, jakiej zmianie uległ standard życia w Pana(i) gospodarstwie domowym?”

Wykres 2. Jak Pan(i) przewiduje, jaki będzie poziom życia Pana(i) gospodarstwa domowego za 2–3 lata?²



* Suma kategorii „znacznie się poprawi” oraz „raczej się poprawi”.

** Suma kategorii „raczej się pogorszy” oraz „znacznie się pogorszy”.

Opracowanie własne na podstawie: A. Orzyłowska, *Warunki materialne żołnierzy zawodowych*, sprawozdania z badań z lat 2007–2011; A. Orzyłowska, K. A. Pietrak, *Warunki materialne żołnierzy zawodowych*, sprawozdanie WBBS/WCEO, czerwiec 2012 r., A. Orzyłowska, *Warunki materialne żołnierzy zawodowych*, sprawozdanie WBBS/WCEO, czerwiec 2013 r., M. Baran-Wojtachnio, J. Branicka, *Warunki materialne żołnierzy zawodowych*, sprawozdanie WCEO, czerwiec 2014 r.

- Blisko trzy czwarte ankietowanych spłaca obecnie pożyczki lub kredyty. Zadłużenie to jest w większości przypadków długoterminowe i przekracza wysokość dochodów gospodarstw domowych żołnierzy z trzech lat. Dominują zadłużenia o charakterze inwestycyjnym.
- Ponad połowa badanych dysponuje oszczędnościami, najczęściej w niskich – do wysokości miesięcznych dochodów gospodarstw – kwotach. Żołnierze preferują tradycyjne sposoby przechowywania oszczędności, które gromadzą jako rezerwę na sytuacje losowe czy też bieżące wydatki konsumpcyjne.
- Rodziny żołnierzy zawodowych przeznaczają większość swoich dochodów na zaspokojenie bieżących potrzeb. Chcąc dokonać poważniejszych zakupów, muszą oszczędzać. Ankietowani sporadycznie deklarowali, że żyją w biedzie lub luksusie. Niewielu żołnierzy sięga po pomoc z zewnątrz, np.: z macierzystej jednostki wojskowej, z innych instytucji, czy też od rodziny.

² W latach 2007–2013 zadano pytanie: „Jak Pan(i) sądzi, jaki będzie poziom życia Pana(i) gospodarstwa domowego za 2–3 lata w porównaniu do dziś?” i zastosowano następujące kategorie odpowiedzi: „bardzo się poprawi”, „poprawi się”, „ani się nie poprawi, ani się nie pogorszy” (2007–2010), „nie poprawi się i nie pogorszy się” (2011–2013), „pogorszy się”, „bardzo się pogorszy”.

- W porównaniu do sytuacji sprzed roku, zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych, zdrowotnych, wypoczynku oraz związanych z kształceniem dzieci nie zmieniło się, choć w wielu przypadkach, z powodu braku pieniędzy, pozostały one niezaspokojone.
- Z przychylnym nastawieniem ankietowanych spotkała się możliwość powstania „Domów złotej jesieni” dla byłych żołnierzy zawodowych, tzn. miejsc, w których, będąc w starszym wieku, mogliby zamieszkać i zapewniono by im profesjonalną opiekę. Ich powstaniem zainteresowana jest osobiście jedna trzecia badanych, w szczególności żołnierze niepozostający w związku małżeńskim lub partnerskim.
- Zdecydowana większość żołnierzy zawodowych jest niezadowolona z tego, jak obecnie w Polsce funkcjonuje opieka zdrowotna. Krytycznie oceniono dostępność świadczeń medycznych realizowanych w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia (z wyjątkiem podstawowej opieki medycznej oraz opieki pediatrycznej). Niemal powszechne jest korzystanie z prywatnej opieki medycznej, szczególnie w zakresie tych świadczeń, do których dostęp w ramach NFZ jest trudny, tzn. leczenie specjalistyczne, stomatologiczne. Jakość opieki zdrowotnej świadczonej w ambulatoriach wojskowych jest stosunkowo dobrze oceniana przez tych, którzy z niej korzystają. Warto jednak podkreślić, że ocen negatywnych uzyskano niewiele mniej. Trudny dla badanych jest dostęp do lekarzy, brak specjalistów, wąski zakres świadczeń realizowanych przez ambulatoria, nierzadko ich brak w miejscu służby.
- Nie zmieniły się preferencje mieszkaniowe żołnierzy zawodowych. Blisko trzy czwarte jest zainteresowanych otrzymaniem odprawy mieszkaniowej po zakończeniu służby wojskowej, o którą najczęściej będą się ubiegać po roku 2017. Co siódmy żołnierz zainteresowany jest wykupem lokalu mieszkalnego WAM, który obecnie zajmuje.